

Negatiua exclusiua secundi ordinis, fit quando dictio exclusiua subsequitur subiectum, & negatio subsequitur eam, & præcedit copulam, vt hic, Sortes tantum non est defensus patriam, quæ æquipollet huic, Sortes solus non est defensus patriam: & probatur sic, Sortes non est defensus patriam & Sortes est qui libet non defensus patriam, ergo Sortes tantum non est defensus patriam.

Negatiua exclusiua tertij ordinis, non est exponibiliter probabilis, quia negatio non præcedit copulam, sed subsequitur, & ideo habet rationem potius infinitantis, quam negantis terminum cui apponitur. Vnde non fit negatiua sed affirmatiua vt hic, Sortes est non tantum disputans, neque enim fit negatiua, nisi negatio cadat supra copulam, vt docuimus in tract. 3. & propterea est probanda resolutibiliter, vt Sortes est non tantum disputans, hoc est non tantum disputans, & hoc est Sortes, ergo Sortes est non tantum disputans. Constat igitur tibi quomodo probanda est exclusiua negatiua primi, & secundi ordinis, & quomodo ea, quæ est tertij ordinis, licet non sit vere negatiua, vt docuimus.

De conclusionibus, quas eliciunt, & probant terminis esse veras ex prædictis regulis probatiuis exclusiuarum, vide tu ad placitum in Paulo in tract. de probationibus terminorum.

De Reduplicatiuis.

Quarto loco agendum est de reduplicatiuis, & hic tria agenda sunt, primò quæ sint dictiones, ex quibus fit propositio reduplicatiua, & in quo sensu faciunt illam, secundò quomodo probanda est reduplicatiua affirmatiua, tertio quomodo probanda reduplicatiua negatiua.

Quantum ad primum aduerte quod dictiones constituentes reduplicatiuam sunt istæ, inquantum, secundum quod, prout, & sumuntur dupliciter primò specificatiuè, vt quando dicimus, Sortes inquantum hæres Platonis debet mihi centum: secundo reduplicatiuè, vt quando dicimus, Homo inquantum animal est sensitiuus primo modo propositio constituta non est probanda exponibiliter, sed descriptibiliter, V.g. Sortes inquantum hæres debet mihi centum, sic probatur, Sortes est ratioe qua est hæres, debet mihi centum, ergo inquantum hæres debet mihi centum. secundo modo facit veram reduplicatiuam, de qua hic intendimus ostendere quomodo probanda sit.

Quantum ad secundum aduerte quod reduplicatiua affirmatiua probanda est exponibiliter per tres exponentes, duas quidem absolutas & tertiam conditionatam, in quarum prima prædicatur affirmatiue terminus reduplicatiuus de subiecto. In secunda prædicatur prædicatum reduplicatiuæ propositionis de eodem subiecto. In tertia autem prædicatur idem prædicatum conditionaliter de termino reduplicato per terminum transcendente. Et per aliquid, quod connumeratur inter sex transcendencia, quæ sunt hæc, ens, vnus, verum, bonum, aliquid, & res. V.g. Papa inquantum pontifex est primus sacerdos, sic exponitur, papa est pontifex, & Papa est primus sacerdos, & si aliquid est pontifex illud est primus sacerdos, ergo Papa inquantum pontifex est primus sacerdos. Eodem modo exponitur vniuersalis affirmatiua reduplic. & indefinita. V.g. omnis homo inquantum animal est sensitiuus, sic exponitur: Homo est animal, homo est sensitiuus, & si aliquid est animal, illud est sensitiuus: ergo omnis homo inquantum animal est sensitiuus. eodem modo tu expones istam, Homo inquantum est rationalis syllogizat. Cõstat igitur tibi, quò pbada sit reduplic. affirmatiua siue sit singularis & termino discreto, siue vniuersalis, siue indefinita.

Quantum ad tertium aduerte quod reduplicatiua negatiua fit duobus modis, primo quando negatio præcedit dictionem reduplicatiuam. vt hic, Sortes non inquantum homo est iniustus, secundo quando negatio subsequitur dictionem reduplicatiuam. vt hic, Homo inquantum homo, non est angelus. Quando negatio præcedit dictionem reduplicatiuam non est probanda propositio exponibiliter, sed per suum oppositum contradictorium. V.g. homo non inquantum homo est iniustus, sic probatur: sua cõtradiçtoria est falsa, si homo inquantum homo est iniustus, quoniam si inquantum homo est iniustus, ergo omnis homo esset iniustus, per regulam generalem, qua dicitur quod conuenit alicui tali inquantum tale conuenit omni tali: ergo si conuenit homini inquantum homo esse iniustum, omnis homo esset iniustus, quod est mani

Prime felle fallum.

Poster.

Quando autem negatio subsequitur dictionem reduplicatiuam exponitur sicut affirmatiua, vt hic, Sortes inquantum homo non est asinus: Sortes est hõ, & Sortes non est asinus, & si aliquid est hõ illud nõ est asinus, ergo Sortes

inquantum hõ non est asinus. Constat igitur tibi quò probanda est exponibiliter propositio reduplicatiua affirm. & neg. Conclusiones quas terminis inferunt ex hoc modo probandi vide in Paulo, in tract. de probationibus terminorum.

Postquam docuimus quomodo propositio vniuersalis affirmatiua, & exceptiua, & exclusiua, & reduplicatiua probanda sunt exponibiliter, superest prosequi de probatione terminorum, quos in principio huius capituli numerauimus & incipiemus à termino positio sumpto comparabiliter vt quando dicimus, ego sum ita siue æque fortis, sicut Hector. Tu igitur aduerte quòd positium sumptum comparabiliter per hanc dictionem ita vel æquè, debet exponi per tres exponentes: per duas quidem ambo extrema ad inuicem comparata conueniunt & per tertiam negatiua, ex negatione sui comparatiui. Verbi gratia, ego sum ita fortis sicut aliquis homo mundi, sic exponitur: ego sum fortis, & aliquis homo mundi est fortis, & non aliquis homo mundi est fortior me, ergo ego sum ita fortis, sicut aliquis homo mundi. si autem sic formetur propositio, ego sum ita fortis, sicut omnis homo mundi sic exponatur, ego sum fortis, & homo mundi est fortis, & non omnis homo mundi est fortior me, ergo ego sum ita fortis sicut omnis homo mundi.

Sed aduerte quòd positium gradus comparabiliter sumptus, potest tripliciter accipi in propositione, primò cum ly magis, secundò cum ly minus, tertio cum ly æquè vel ita. exemplum primi, ego sum magis sapiens quam tu: exemplum secundum, ego sum minus sapiens quam tu: exemplum tertij ego sum æque sapiens sicut tu, tertio modo probatur sicut diximus primo & secundo modo probatur ficut gradus comparatiuus, de quo dicemus infra. & si dicas, propter quid oportet gradum positium sumptum comparabiliter exponi per tres exponentes. Respondeatur hoc ideo oportere: quoniam in omni vera comparatione requiritur primo quòd res, in qua fit comparatio participetur ab utroque termino, secundo requiritur quod res illa participetur ab altero termino magis vel minus, vel æqualiter. propter primum datur prima, & secunda exponentes, propter secundum datur tertia. Constat igitur tibi quomodo probandus sit exponibiliter gradus positium comparabiliter sumptus per hanc conditionem æque vel ita.

Conclusiones admirabiles, quas ex hoc modo probandi inferunt terminis, vide tu in Paulo in tract. de probat. terminorum.

Gradus comparatiuus sumitur dupliciter, sicut & comparatio: scilicet improprie, & proprie. Improprie quidem fit duobus modis præcipue, primo participatione, secundo significatione: participatione quidem fit, quando res, in qua fit comparatio non participatur ab utroque termino, vt quando dicimus, Mel est dulcius felle, nix est albius coruo, Ignis est calidior glacie. significatione autem fit tribus modis, primo quando gradus seu nomen comparatiuum non plus significat quam suum positium, vt quando dicimus, pete consilium à seniore, & sumitur senior pro sene, & quando sumitur iunior pro iuvene. secundo quando minus significat quam suum positium, vt quando dicimus, Socrates est sub tristior vel sub albius, id est parum tristis, vel parum albus. tertio quando significat oppositum, & tunc fit comparatio quasi ironica vt quando dicimus, fel est dulcius absintio vel aloë. De gradu comparatiuo improprie sumpto non intendimus hic spectare enim ad grammaticam, & rhetoricam. Gradus autem proprie comparatiuus sumitur, quando significat magis quam suus positius aut minus, & participatur ab utroque extremo, & fit tribus modis, primo per nomen comparatiuum, vt fortior, secundo per nomen positium cum magis, vt Sortes est magis sapiens quam Plato, tertio per nomen positium cum minus, vt Sortes est minus diues quam Plato. Hic igitur intendimus declarare quomodo gradus comparatiuus proprie sumptus in triplici modo prædicto probandus est exponibiliter.

Tu igitur aduerte quod per tres exponentes probandus est, per duas quidem in quibus ambo comparationis extrema conueniunt, & per tertiam in qua secundum extremum negatur à primo per positium comparabiliter sumptum cum nota æqualitatis, quæ est hæc dicitio ita. V.g. Sortes est fortior Platone sic exponitur: Sortes est fortis, & Plato est fortis & Plato non est ita fortis sicut Sortes, ergo Sortes est fortior Platone. & ista, Tu fortior es aliquo homine sic

Gradus comparatiuus.

Comparatiuum quò exponitur.

hic